

BELD, Gerard van de
Netherlands Documentation Project
Dutch
RG-50.570*0024

Gerard van de Beld werd geboren 22 april 1921 in Bult Schutsloot en werkte net over de grens in Duitsland als boerenknecht voor een Duitse boer. Gerard werd door een jood gewezen op de politie en hij besluit om zijn politiediploma via schriftelijk onderwijs te halen. Tegen zijn zin kwam hij in Wilhelmshaven terecht waar hij bij een toespraak van Hitler aanwezig was. Vervolgens kwam hij bij de politieopleiding in Schalkhaar terecht. Hij kwam in Amsterdam bij de gekazerneerde politie en begeleidde onder andere transporten van en naar Amersfoort, Vught en Westerbork. Tevens was hij belast met het ophalen van Joden in Amsterdam. Hij vertelt hoe hij zijn kennis gebruikte om Joden vooraf in burger te waarschuwen, waardoor Joden konden vluchten. Gerard werd in 1943 gepakt wanneer hij via een brief contact probeerde te leggen met een verzetsgroeping. Na zijn arrestatie verbleef hij in de kampen Vught, Moerdijk, Amersfoort en uiteindelijk in een remmenfabriek in Berlijn.

File 1 of 4

**[01:] 24:31:24 – [01:] 09:23:21
00:17 – 10:03**

Gerard van de Beld vertelt over zijn geboorteplaats Bult Schutsloot; beschrijft de streek De Wiede, dit is Belterweide en de Beulakkerweide; geeft aan dat hij de jongste zoon was uit een gezin met zes zonen; vertelt dat zijn vader en voorvaderen vissers en rietsnijders waren; vertelt over de koop van een vissersboot door zijn vader; vertelt dat ze zuinig leefden en dat zijn vader een slimme visser was en dat ze in 1924 een boerderij konden kopen; vertelt over de maagkanker van zijn moeder waar zij in 1930 aan overleed; vertelt dat zijn vader in 1935 hertrouwde; vertelt dat hij zijn vader altijd hielp voor en na schooltijd; beschrijft zijn vader als een calvinistisch, hervormde man.

**[01:] 09:23:22 – [01:] 19:02:19
10:04 – 20:06**

Gerard van de Beld vertelt dat hij naar een gereformeerde school in Balkbrugge ging; geeft aan dat de Hervormde school in Dedemsvaart te ver weg was; vertelt over een dominee die 's maandags de school bezocht en hem niet kende; vertelt dat er Joden in Dedemsvaart woonde maar dat hij deze zelf niet kende; vertelt over een jood die stoffen verkocht aan zijn moeder en bij hen bleef overnachten; geeft aan dat hij op school niets slechts over de Joden 'het uitverkorene volk' hoorde; geeft aan dat zijn vader goed overweg kon met een Joodse veehandelaar uit Zwolle ene Addi Vomberg of Vromberg; vertelt dat in 1937 de boerderij van zijn vader moest worden verkocht; vertelt dat de veehandelaar hem wees op de politie; vertelt dat de broederdienst werd afgeschaft en dat hij hierdoor toch in dienst moest; vertelt over de

hervormden en katholieken in de streek; geeft aan dat hij lange tijd niet wist dat rooms-katholieken ook christelijk waren.

[01:] 19:02:20 – [01:] 28:33:03
20:07 – 30:00

Gerard van de Beld vertelt dat veel boeren in de streek pro-Duits en/of NSB waren; vertelt dat de boeren het in de crisistijd erg slecht hadden terwijl de Duitse boeren vlak over de grens het veel beter hadden; vertelt dat veel Nederlanders over de grens in Duitsland gingen werken; vertelt dat zijn vader in het begin van de oorlog ook pro-Duits en anti-Engels was; verklaart dat deze gevoelens met de Boerenoorlog in Zuid-Afrika te maken hadden; vertelt over discussies tussen zijn vader en zijn schoonzus; vertelt dat hij graag bij de politie wilde maar dat het niet makkelijk was om er tussen te komen; vertelt dat hij een gesprek had met een kapitein op de kazerne in Zwolle; vertelt dat hij het advies kreeg om voor twee jaar werk te zoeken en daarbij zijn politiediploma te halen via de Arnhemse school voor Schriftelijk Onderwijs; vertelt hoe hij van 1 mei '38 tot eind '39 bij een boer kwam te werken in Frensdorf in Duitsland; vertelt dat hij werd opgenomen in het boerengezin Grosse Bauer Johommik.

[01:] 28:33:04 – [01:] 38:13:20
30:01 – 40:05

Gerard van de Beld vertelt dat de oudere boer wel zijn bedenkingen had bij Hitler; geeft aan dat de oudste zoon van de boer een Nazi was en vanuit de ruiterij bij de SA kwam; beschrijft het gezin; vertelt over een zoon die uit Papenburg kwam en Lagerführer van een concentratiekamp **Burgenmor** _____ was, afdeling van Neuengamme; vertelt dat deze man sprak over 'gevangene, misdadigers en uitschot'; vertelt over een Duitse dienstplichtige soldaat die verloofd was met de dochter van de boer; vertelt over een bezoek aan hen in 1956 na de oorlog; beschrijft hoe die Duitser de oorlog had overleefd doordat hij zonder toestemming van zijn meerdere tijdens zijn verlof getrouwd was en celstraf kreeg en hierdoor niet naar het Oostfront is gegaan.

[01:] 38:13:21 – [01:] 47:48:12
40:06 – 50:04

Gerard van de Beld vertelt over 9 november 1938, de ochtend na de Kristallnacht; vertelt over de rook die hij zag; vertelt dat de dochter van de boer die in een winkel in Nordhorn werkte, hevig verontwaardigd was omdat ze in de joodse winkel naast haar de boel kort en klein hadden geslagen; geeft aan dat ze zei 'dat zal Hitler toch niet goed vinden'; vertelt dat iedereen lid was van Hitlerjugend of Bund Deutsche Mädel; vertelt dat hij tijdens de inval in Polen nog in Duitsland zat; tijdens de inval van de Duitsers in Nederland zat hij op de boerderij van zijn gemobiliseerde broer; geeft aan de inval wel verwacht te hebben; vertelt hoe hij via de radio Hitler hoorde spreken over de inval in Polen; vertelt dat de oude boer met tranen in zijn ogen aan gaf dat Hitler nu een fout maakte; vertelt over een sergeant Zwart die in Meppel dapper stand had gehouden; vertelt dat zijn broer hem wel in huis wilde houden maar dat hij is gaan werken voor een boer Nelis; geeft aan dat hij bezig was met zijn schriftelijk politiediploma te halen via de ASO.

[01:] 47:48:13 – [01:] 57:21:09
50:05 – 01:00:01

Gerard van de Beld vertelt dat hij zijn politiediploma in 1940 heeft gekregen; vertelt over 250 beroepsmilitairen die in Amsterdam bij de politie werden aangenomen; geeft aan zelf nog te jong geweest te zijn en bij een boer in Zuidwolde is gaan werken waar hij van de een op andere dag werd ontslagen; vertelt hoe hij weer terug wilde gaan naar de boer in Duitsland; vertelt dat hij in plaats van naar het Arbeidsambt in Meppen naar Sande bij Wilhelmshaven werd gebracht; vertelt dat er weinig protest uit de groep was vanwege het goede salaris; beschrijft een toespraak die Hitler hield waarbij hij aanwezig was; geeft aan dat hij protesteerden begin '41 vrij werd gelaten van de Wilhelmshaven in afwachting van de Arbeidsdienst.

[01:] 57:21:10 – [02:] 04:22:24
01:00:02 – 01:07:20

Gerard van de Beld vertelt dat hij tijdens zijn Arbeidsdienst in Weert solliciteerde bij de marechaussee van Roermond; vertelt dat hij eerst naar Schalkhaar moest; vertelt over een gesprek met de burgemeester Jan Laversloot die aangaf dat Schalkhaar wel vertrouwd was; geeft aan dat van de 120 man er 3 met NSB speldjes opliepen en dat dit niet mocht; geeft aan dat er zes lichten van 500 man zijn geweest; vertelt dat ze af en toe een voorlichtingsmiddag kregen met propaganda; vertelt over een kaptein NSB'er **Koevee** die ze de bijnaam 'kikker' gaven; geeft aan de sfeer snel richting pro-Duits ging.

File 2 of 4

[03:] 22:45:11 – [03:] 09:12:01
00:00 – 10:05

Gerard van de Beld vertelt dat hij in de tweede lichting zat van de nieuwe politieacademie in Schalkhaar; vertelt over bijeenkomsten die werden georganiseerd door NSB'ers; vertelt over marswedstrijden waar ze de WA mannen eruit liepen; vertelt over de wachtmeester die samen met anderen in hun vrije tijd op Jodenjacht gingen; geeft aan dat hier afkeurend over werd gesproken; vertelt over de pro-Duitsers; vertelt over een NSB'er bij hem in de groep die de Jodenvervolgung afkeurde; vertelt dat je niet echt vrije tijd had maar officieel 24 uur in dienst was; vertelt over de belofte na de opleiding van 6 maanden vrij te kunnen solliciteren bij de politie waar je naar toe wilt; vertelt over het breken van beloftes en over de gekazerneerde politie.

[03:] 09:12:02 – [03:] 18:44:07
10:06 – 20:01

Gerard van de Beld vertelt dat hij voor Groningen koos maar naar Amsterdam gestuurd werd; geeft aan dat hij op 15 oktober 1942 met 152 man, aan het Cornelis Troostplein in Amsterdam gestationeerd werd; vertelt over de voortgezette opleiding; beschrijft hoe de lichting uit

Schalkhaar in Amsterdam terecht is gekomen; vertelt over Sybren Tulp, de Amsterdamse hoofdcommissaris die doodgeschoten werd; vertelt over zijn werkzaamheden in Amsterdam; vertelt over gebouwen die hij moest bewaken en over de bewaking van het spooreplacement De Rietlanden; geeft aan dat er mensen's nachts cognac en wijn uit de wagons stalen; vertelt over een Duitse soldaat die in een wagon kaas zit te eten.

[03:] 18:44:08 – [03:] 28:19:11
20:02 – 30:00

Gerard van de Beld vertelt dat ze die Duitse soldaat hebben gearresteerd en hebben afgeleverd bij de Polizei die toen bij het huidige Tropenmuseum zaten; geeft aan dat ze bericht kregen dat die soldaat zou zijn geëxecuteerd; geeft aan altijd in uniform te moeten zijn; vertelt dat hij opdracht kreeg om Joden te gaan halen; vertelt over een slapie (maat) Jan Smid; beschrijft hoe hij samen met een Amsterdamse agent en een NSB WA man Joden moest gaan ophalen; geeft aan hoe het lukte om de Joden thuis te laten en ze niet te arresteren vanwege ziekte bijvoorbeeld; beschrijft een voorval waarbij hij bijna tegen de lamp liep toen een zogenaamd zieke Jood op straat werd gearresteerd; vertelt hoe ze hiervoor op het matje werden geroepen.

[03:] 28:19:12 – [03:] 37:58:20
30:01 – 40:04

Gerard van de Beld vertelt hoe hij ging schelden op de Joden om niet te laten merken dat hij ze had geholpen; vertelt over een kamertje die hij had gehuurd vlakbij de kazerne, hier had hij burgerkleding; vertelt dat ze Joden van te voren gingen waarschuwen in burger als ze de opdracht hadden hen op te halen; vertelt over drie gezinnen die ze in hun eigen huis lieten onderduiken; vertelt hoe hij de arrestatiepapieren bewust op de verkeerde stapel legde in de Hollandse Schouwburg; vertelt over een familie Groenteman in de Jodenbreestraat, over een Duits-joodse familie afkomstig uit Dusseldorf en twee zusters in Beethovenstraat; geeft aan dat hij met zijn vaste maat Jan Smid samenwerkte; legt uit hoe de Joodse Raad de lijsten samenstelden en hoe hij om acht uur in de spertijd de Joden moesten ophalen; vertelt hoe ze stiekem van te voren de Joden gingen waarschuwen.

[03:] 37:58:21 – [03:] 47:32:05
40:05 – 50:01

Gerard van de Beld schat dat hij zo'n 39 joodse adressen heeft gewaarschuwd voor arrestatie; vertelt dat hij op 15 oktober 1942 bij het bataljon begon en dat op 7 januari 1943 Aus der Funten van de SD die niet tevreden was over de ophalingen een donderspeech hield; geeft aan dat ze kort na die speech geen Joden meer hoefden te halen; vertelt nooit bij een razzia aanwezig geweest te zijn; vertelt dat het binnen in de Hollandse Schouwburg heel soepel verliep; vertelt hoe ze familie Groenteman in hun eigen huis lieten onderduiken; geeft aan dat de Joden als lammetjes naar de slachtbank gingen; vertelt dat ze zorgde dat ze samen met een groep Joden bij de Hollandse Schouwburg arriveerden zodat het leek alsof ze mensen brachten; geeft aan dat hij gehoor heeft gegeven aan de woorden van de Koningin 'probeer ieder voor zich te doen wat die kan'; geeft aan geen Joden te hebben opgehaald.

[03:] 47:32:06 – [03:] 57:08:20
50:02 – 01:00:02

Gerard van de Beld vertelt over een spannende situatie waarbij hij op bezoek was bij de joodse familie Groenteman en de Grune Polizei aanbelde; vertelt hoe hij zich verstopte en dat hij zijn pistool schietklaar in de hand had; vertelt dat de agenten niet voor de familie Groenteman kwam maar voor een andere joodse familie op de derde etage; geeft aan dat de familie later alsnog tijdens een razzia zijn opgepakt en in Sobibor zijn vergast; vertelt dat hij de houding van de Joden zo optimistisch en naïef vond; vertelt dat er vaak gezegd werd ‘voor de herfst is de oorlog afgelopen’; geeft aan dat hij zich geërgerd heeft aan een collega die een hele oude vrouw op zijn nek mee naar de kazerne had genomen; vertelt dat hij een goede verstandhouding had met de Duitse wacht van de Hollandse Schouwburg; vertelt dat hij ook wel eens Joden heeft helpen ontsnappen uit de Schouwburg.

[03:] 57:08:21 – [04:] 04:27:03
01:00:03 – 01:07:38

Gerard van de Beld vertelt dat het hem een paar keer is gelukt om Joden uit de Hollandse Schouwburg te krijgen; geeft aan dat hij ook transporten moest begeleiden naar Vught, Amersfoort en Westerbork; vertelt dat hij het niet vertrouwde dat de Joden naar Duitsland toe gingen; vertelt over een gesprek met een Duitse soldaat die aan het oostfront was geweest, die aangaf dat de Joden niet terug zouden komen; geeft aan het vreemd te vinden dat de Joden zogenaamd moesten gaan werken, maar dat zij wel een hun vrouw en kinderen mee mochten nemen; vertelt dat niemand erin geloofde dat ze doodgemaakt zouden worden; geeft aan dat als hij met zijn dienstpistool had geschoten hij zwaar in de problemen zou zijn gekomen.

File 3 of 4

[05:] 00:17:08 – [05:] 09:32:07
00:22 – 10:01

Gerard van de Beld vertelt dat er een goede stemming heerste bij de Hollandse Schouwburg; herinnert zich geen kinderen in de Schouwburg; geeft aan dat hij gebruik kon maken van de grote groepen Joden in Amsterdam; geeft aan dat collega's spullen van Joden achter over drukten en vertelt over een collega die op een feestje hier een opmerking over maakte; geeft aan nooit op een Kameraadschapavond geweest te zijn; geeft aan na de oorlog een aantal malen aangezien te zijn voor een foute Den Bakker; geeft aan dat hij wel eens werd aangewezen om transporten te begeleiden vanaf het Centraal Station; beschrijft hoe de personentreinen, vol met Joden, eruit zagen.

[05:] 09:32:08 – [05:] 19:08:11
10:02 – 20:01

Gerard van de Beld vertelt over zijn taak tijdens de transporten en vertelt over de rol van de

Grüne Polizei; beschrijft dat de meeste mensen in de trein een zitplaats hadden; geeft aan dat er ook niet-Joden met transporten megingen; vertelt over een meisje van 15, 16 jaar die via de toilet pijp uit de trein vlak voor Westerbork wist te ontsnappen; geeft aan dat de mensen niet echt geteld werden in de trein; heeft geen herinneringen aan het uitladen van de treinen.

[05:] 19:08:12 – [05:] 28:44:03
20:02 – 30:00

Gerard van de Beld geeft aan dat hij een zak briefjes had van Joden uit de trein die hij verstuurde; vertelt dat hij een brief moest sturen naar iemand in het verzet in Naarden-Bussem; geeft aan dat hij hier een brief bij had gedaan omdat hij in contact wilde komen met het verzet; vertelt hoe hij zich bij SS kapitein Malsen moest melden en zijn pistool moest inleveren en meteen werd gearresteerd vanwege deze toenadering tot het verzet; vertelt dat hij op de Euterpestraat, 36 uur lang werd verhoord; geeft aan dat ze dreigden met geweld; vertelt dat hoe hij bedenktijd had door gebrekkig Duits te praten.

[05:] 28:44:04 – [05:] 38:21:11
30:01 – 40:02

Gerard van de Beld vertelt dat hij eerst zes weken in de gevangenis aan de Weteringschans zat; herinnert zich niet hoe hij vanuit de gevangenis in Vught terecht kwam; vertelt dat hij op 9 september 1943 in kamp Vught aankwam; vertelt over zijn ondervoeding en diarree kort na aankomst in het kamp; vertelt dat hij niet onderzocht kon worden door een dokter; vertelt over een brandweerman die overleed aan de diarree; beschrijft het kamp en noemt Kapo Gustav Bruut een slecht bekend staande blokoudste; geeft aan dat hij strafgeval was en daardoor geen proces had; vertelt over het streppakje wat hij aan had; geeft aan dat hij weinig Joden zag, vooral politieke gevangenen; vertelt over de driehoeken op de kleding die mensen onderscheidde; legt de betekenis van de verschillende kleuren driehoeken uit; vertelt dat de Joden apart in het Philipscommando zaten.

[05:] 38:21:12 – [05:] 48:01:20
40:03 – 50:06

Gerard van de Beld vertelt dat hij vanuit Vught naar Moerdijk werd gebracht om samen met elfhonderd man te gaan werken; vertelt over Nederlandse bewakers die sadistisch met de vooral joodse gevangenen omgingen; vertelt dat de bewakers een Joodse gevangene mishandelden door hem te dwingen meer te eten dan hij op kon; geeft aan dat ze mensen tevens hun eten afpakten; vertelt mee geholpen te hebben met de bouw van de Bunker, de gevangenis van kamp Vught; vertelt dat hij sabotage pleegde op zijn manier door drie weken lang met 1 stuk prikkeldraad te werken; geeft aan dat het algemeen bekend was dat de Joden voor het Philipscommando werkten; geeft aan dat er vooral politieke gevangenen zaten.

[05:] 48:01:21 – [05:] 57:31:18
50:07 – 01:00:00

Gerard van de Beld vertelt dat de hoogste leiding in Moerdijk in vergelijking met anderen humaan waren; vertelt over het Hemelvaartcommando en over een commandant **Vonkolder** _____ die agressief was; vertelt hoe hij een hersenschudding opliep toen hij een bank op zijn hoofd kreeg geramd; vertelt over een ongeluk wat hij meemaakte toen ze met veel mannen in een vrachtauto zaten; vertelt hoe hij met een schop Engelse bommen moest opgraven en hoe deze gewoon op een kar werden vervoerd; vertelt dat er Engelse vliegtuigen over kwamen en dat ze dekking moesten zoeken; vertelt dat hem de vrijheid werd beloofd, maar dat hij in plaats daarvan in kamp Amersfoort terecht kwam; vertelt dat ze een goede kok Frans hadden in kamp Amersfoort; beschrijft de Rozentuin, wat een plek was waar gevangenen konden worden opgesloten; vertelt over Kottalla

[05:] 57:31:19 – [06:] 04:26:09
01:00:01 – 01:07:12

Gerard van de Beld vertelt hoe joodse gevangenen in de Rozentuin ‘grammofoonplaatjes moesten draaien’; laat zien hoe die vernedering in zijn werk ging; vertelt over de commandant Van Berg en zijn rechterhand Kottalla de beul; vertelt dat Kottalla vaak mensen in hun kruis schopte; vertelt hoe hij een keer de barak uitgeschopt was omdat hij lag te slapen en telkens dezelfde streng stro inleverde; geeft aan dat hoe brutaler je was hoe beter je je kon redden; vertelt hoe hij tegen Kottalla had gelogen door te doen alsof hij in de nachtdienst zat.

File 4 of 4

[07:] 00:15:20 – [07:] 09:30:00
00:24 – 10:01

Gerard van de Beld vertelt dat ze in kamp Amersfoort oude uniformen moesten dragen in plaats van de streeppakjes; geeft aan dat kamp Amersfoort een doorgangskamp was; herinnert zich geen Joden in dit kamp; vertelt dat hij twee rode ballen kreeg opgenaaid en op afstand van het prikkeldraad moest blijven; geeft aan niet te weten hoe mensen in en uit kamp Amersfoort kwamen; geeft aan dat hij zelf wel de toespraken van Hitler letterlijk had genomen en vermoedde dat het slecht zou aflopen met de Joden; vertelt dat hij geen invloed kon uitoefenen op de transportlijsten in Amersfoort of Vught; vertelt dat hij op transport naar Berlijn ging op 23 juni 1944 en te werk werd gesteld in de Knorr Bremsen remmenfabriek; vertelt dat de omstandigheden goed waren en geeft aan dat hij in Berlijn veel vrijheid genoot.

[07:] 09:30:00 – [07:] 19:08:16
10:01 – 20:04

Gerard van de Beld vertelt dat hij in Berlijn een Duitser het woord ‘Vernichtungslager’ hoorde zeggen; geeft aan dat hij het woord gas gedurende de oorlog nooit heeft; geeft aan dat hij weer op transport moest maar is gevlucht; vertelt dat op 22 april 1945 de Russen dicht bij kwamen, op zijn verjaardag; geeft aan dat op 23 april 1945 de Russen vlakbij hem in gevecht waren met

Duitsers en dat hij in paniek was; geeft aan tot 8 mei in de frontlinie te hebben gezeten; vertelt over de eerste Rus waarmee hij in contact kwam zijn vulpen jatte.

[07:] 19:08:17 – [07:] 23:49:07
20:05 – 24:56

Gerard van de Beld geeft aan dat hij vermoedt dat mensen tijdens de bezetting vaak niet durfden te handelen uit angst; vertelt dat hij het niet bewust vanuit zijn christelijke overtuiging handelde, maar geeft aan zo wel te zijn opgegroeid en het zo te voelen; vertelt dat hij vandaag de dag nog steeds mensen zou helpen; vertelt over de mishandeling van twee meisjes tijdens een van zijn eerste diensten in Amsterdam; vertelt over de machteloosheid die hij voelde; geeft aan te willen opkomen voor mensen die onschuldig zijn.